

De kosten meer dan waard

GENERIEKE MODULE SAMENWERKING EN ONDERSTEUNING NAASTEN VAN MENSEN MET PSYCHISCHE PROBLEMATIEK

In de **generieke module 'Samenwerking en ondersteuning naasten van mensen met psychische problematiek'** zijn de kwaliteitseisen voor familiebeleid in de gezondheidszorg vastgelegd.

Deze standaard maakt deel uit van de kwaliteitscriteria waar de ggz op beoordeeld wordt, onder andere door de inspectie en de zorgverzekeraars.

De oprichters van Ypsilon wilden samenwerken in de triade. En nu is in de richtlijnen voor goede ggz-zorg vastgelegd dat samenwerking en ondersteuning van naasten de standaard moet zijn. Een ware revolutie.

Triadische samenwerking is een echte revolutie in de zorg. Voor Ypsilon was het bereiken van dit doel ooit, bijna 34 jaar geleden, de reden van oprichting. Actieve ouders en pionierende zorgverleners stonden aan het begin. Wetenschappelijk onderzoek, nieuwe inzichten en politieke ontwikkelingen gaven een sterke impuls, en doen dat nog steeds. De basis is gelegd: in de richtlijnen voor goede zorg in de ggz is vastgelegd dat samenwerking en ondersteuning van naasten de kwaliteit van de zorg voor zieke mensen verhoogt en de standaard moet zijn.

Begrippen als herstel, participatie, ambulantisering, eigen regie en minimalisering van dwang, zijn in steeds meer instellingen leidend. Wij kunnen er allemaal concreet aan meehelpen.

Voor ons als naasten is het nodig om een zowel gelijkwaardige als realistische positie in het herstelproces van de patiënt te krijgen, die recht doet aan onze bijdrage, onze specifieke vaardigheden én onze beperkingen. En net zo aan die van de ggz en natuurlijk die van de cliënt zelf. Deze drie partijen zijn in een driehoeksrelatie, een triade, met elkaar verbonden. De onderlinge afspraken zijn afhankelijk van de ontwikkelingen bij de cliënt en veranderen dus door de tijd heen, maar het doel is altijd om cliënt én naaste zo veel mogelijk fit te krijgen en te houden. Gezamenlijke gesprekken, zorgplannen, evaluaties en bijgestelde plannen zijn hiervoor de belangrijkste middelen.

Effectiever en goedkoper

Behalve goede samenwerking mét, is ook goede ondersteuning ván naasten nodig. Doel van de triade is bevordering van herstel van de cliënt in samenwerking met zorgverleners en naasten. Ondersteuning van de naaste kan nodig zijn om dat doel mogelijk te maken.

Die ondersteuning bestaat minimaal uit voorlichting over de ziekte en het zorgsysteem, hulp bij concrete en psychologische moeilijkheden en verder wat in het individuele geval nodig is.

De huidige financiering van de ggz maakt het voor zorgverleners vaak lastig om veel tijd aan mensen te besteden die niet zelf een diagnose hebben.

LEES VERDER →

Wij kunnen er allemaal concreet aan meehelpen

→ VERVOLG

Daar worden allerlei noodoplossingen voor gevonden, maar de enige echte oplossing is natuurlijk de erkenning, ook bij zorgverzekeraars, dat actieve inzet van naasten de zorg voor zieken effectiever en goedkoper maakt en daarom de onkosten meer dan waard is. Alleen dan kunnen cliënten, naasten en zorgverleners optimaal samenwerken.

Daar wordt de laatste jaren, in Nederland en internationaal, op allerlei manieren aan gewerkt. Er zijn heel wat nieuwe initiatieven, maar standaardpraktijk zijn deze nog niet.

De twee grote obstakels in de ggz zijn aan de ene kant de complexiteit van de aandoening en ons beperkte inzicht in effectieve behandelingen en aan de andere kant de vele drastische reorganisaties en bezuinigingen in de zorg. Tegelijkertijd is misschien juist dóór al die veranderingen (en omdat de ergste financiële crisis voorbij lijkt te zijn), ook enthousiasme ontstaan om de zaken nu béter te regelen, positiever, met oog voor herstel, ervaringsdeskundigheid, de relatie met de hulpverlener, regie van de patiënt en samenwerking met naasten.

Vanzelfsprekende samenwerking

Voorbeelden van nieuwe initiatieven zijn **ART** (*Active Recovery in the Triad*) en **R-ACT** (*Resource Active Community Treatment*). Herstel is bij beide methodes het uitgangspunt en samenwerken met de naasten spreekt vanzelf.

De herstelbenadering is immers gericht op terugkeer van de patiënt in de omgeving, waar hij vóór de ziekte ook deel van was. Daarin zijn naasten de meest vertrouwde personen voor de cliënt, zij

kennen hem het langst en het best en zijn het meest met hem verbonden.

Vooraf bij R-ACT kunnen behalve de familie ook anderen tot de triade behoren, zoals vrienden, buurtgenoten, klasgenoten of collega's. De cliënt kiest zelf de deelnemers aan deze resource group, het ene hoekpunt van de triade. Zo'n zelfgekozen herstelgroep zou veel bijdragen aan zijn herstel, welzijn en gevoel van eigenwaarde.

Van triadische samenwerking en de herstelvisie is de werking keer op keer bewezen. Ook ART lijkt voor bepaalde groepen meer op te leveren dan standaard zorg. Naar de effectiviteit van R-ACT is een groot onderzoek gestart dat in 2021 afgerond moet zijn.

Persoonlijk

Een persoonlijke benadering is voor iedereen het beste: kleinschalig, rekening houdend met individuele mogelijkheden en beperkingen, uitgaand van de basis-

behoeften van de patiënt. Mensen met schizofrenie of psychosegevoeligheid, zoals wij, lezers van YN die kennen, zijn gebaat bij en ook op zoek naar een rustig leven met beperkte sociale contacten, omdat die hen snel uit balans brengen en te belastend kunnen zijn. Werken in een groep betrokkenen onder regie van de patiënt zoals in deze programma's, ligt misschien niet direct voor de hand. Maar het enthousiasme is groot en de huidige behandelsituatie niet altijd ideaal. Alle reden om met deze methodes ervaringen op te doen.

Erin Wagenaar | yn@ypsilon.org

Erin Wagenaar schreef namens Ypsilon mee aan de module. In YN licht ze elk nummer een onderdeel toe.

YN 3-2016: **Samenwerken verplicht**

YN 1-2017: **Naar de huisarts**

YN 2-2017: **De sterkste zijn**

YN 3-2017: **Triadische gesprekken**

YN 4-2017: **Winst voor iedereen**

YN 1-2018: **Gemiste kans**

Samenvattingskaart generieke module

Zonder samenwerking met naasten is een doeltreffende behandeling moeilijk. Vraag altijd naar het familiebeleid van de instelling waar u mee te maken heeft!

Sinds december 2016 is goed familiebeleid, mét structurele ondersteuning van familie en naasten, verplicht. De samenwerking met en ondersteuning van familie en naasten is verankerd in een generieke module. De hoofdpunten staan in een samenvattingskaart.

Informatie: www.ypsilon.org/familiebeleid